

3. Zhytnyi, P. Yu. Kuchma, I. V. and Yakimova, A. A. (2011). "Features of investment activity in the gold market", *Chasopys ekonomichnykh reform : nauk.-vyrob. Zhurnal*, no. 1, pp. 50-53.
4. Zhytnyi, P.Ye. and Dainenko, S.A. (2010), "Problems and prospects of investing in gold", *Zbirnyk prats universytetu bankivskoi spravy NBU*, no. 1, pp. 91–97.
5. Ozarina, O.V. and Hryshniakova, K.H. (2012), "Modern innovation in the gold market", *Zbirnyk naukovykh prats "Torhivlia i rynek Ukrainy"*, issue 34, pp. 155-164.
6. Paranchuk, S.V. Viblyi, P.I. and Mavrina, O.O. (2011), "The urgency of investment in the gold market of Ukraine", *Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*, pp. 635-636.
7. Gold: the dynamics of price changes, available at: <http://www.ua.all.biz/finance-dragmet>;
8. World Gold Council, available at: <https://www.gold.org/research/latest-world-official-gold-reserves>

УДК 658.144

Рибак О.М.,
к.е.н., доцент, кафедра фінансів, обліку та аудиту
Парацїй Х.В.
Національний авіаційний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Rybak O.M.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., department
of finance, accounting and auditing
Paratsii Kh.V.
National Aviation University

PECULIARITIES OF THE IMPACT OF FINANCIAL INVESTMENTS ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

Постановка проблеми. Сталий розвиток країн безпосередньо залежить від активізації інвестиційної діяльності та належного їх фінансового забезпечення. Ціла низка різноманітних організаційно-економічних, технічних і фінансових чинників є основними умовами у забезпеченні ефективного використання фінансових інвестицій [2].

Одним із актуальних завдань економічних перетворень в Україні на сучасному етапі є розробка якісно нових підходів в управлінні процесом інвестування та формування дієвого механізму управління інвестиційною діяльністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням залучення фінансових інвестицій та їх впливу на економічний розвиток країни присвячені праці вітчизняних та іноземних економістів. Питання розвитку інвестиційного процесу розглянуті в працях В.М. Гончарова - дослідження привабливості підприємств управління інвестиційним процесом; А.П. Гайдуцького – дослідження мотиваційних чинників міжнародних інвестиційних процесів; Ф.О. Ярошенко – дослідження інвестиційних процесів та інших. Проведений аналіз результатів дослідження зазначеної проблеми засвідчує про доцільність продовження її вивчення, зокрема питань, пов'язаних з розглядом особливості впливу фінансових інвестицій на економічний розвиток України.

Постановка завдання. Метою дослідження є розкриття теоретичних засад фінансових інвестицій, удосконалення механізму їх регулювання та визначення напрямів ефективного використання як важливого інструменту економічного розвитку країни

Виклад основного матеріалу дослідження. Фондовий ринок є особливою сферою ринкових відносин, де завдяки продажу цінних паперів здійснюється мобілізація фінансових ресурсів для задоволення потреб суб'єктів економічної діяльності. За умов наявності розвиненої інфраструктури, налагодженого інформаційного забезпечення всіх учасників – інвесторів, емітентів, посередників – фондовий ринок виступає потужним рушієм економічного розвитку будь-якої країни та України зокрема [5].

Фондовий ринок як складова фінансового ринку традиційно вважається забезпечувальною ланкою всієї фінансової системи держави. За останні одинадцять років вітчизняний фондовий ринок характеризується постійно зростаючою динамікою (рис. 1). Станом на 2013 рік, обсяг торгів на ринку цінних паперів України перевищив майже в 1,5 рази показник 2012 року і становив 2171,10 млрд. грн., перевищивши ВВП на 854, 50 млрд. грн. [4].

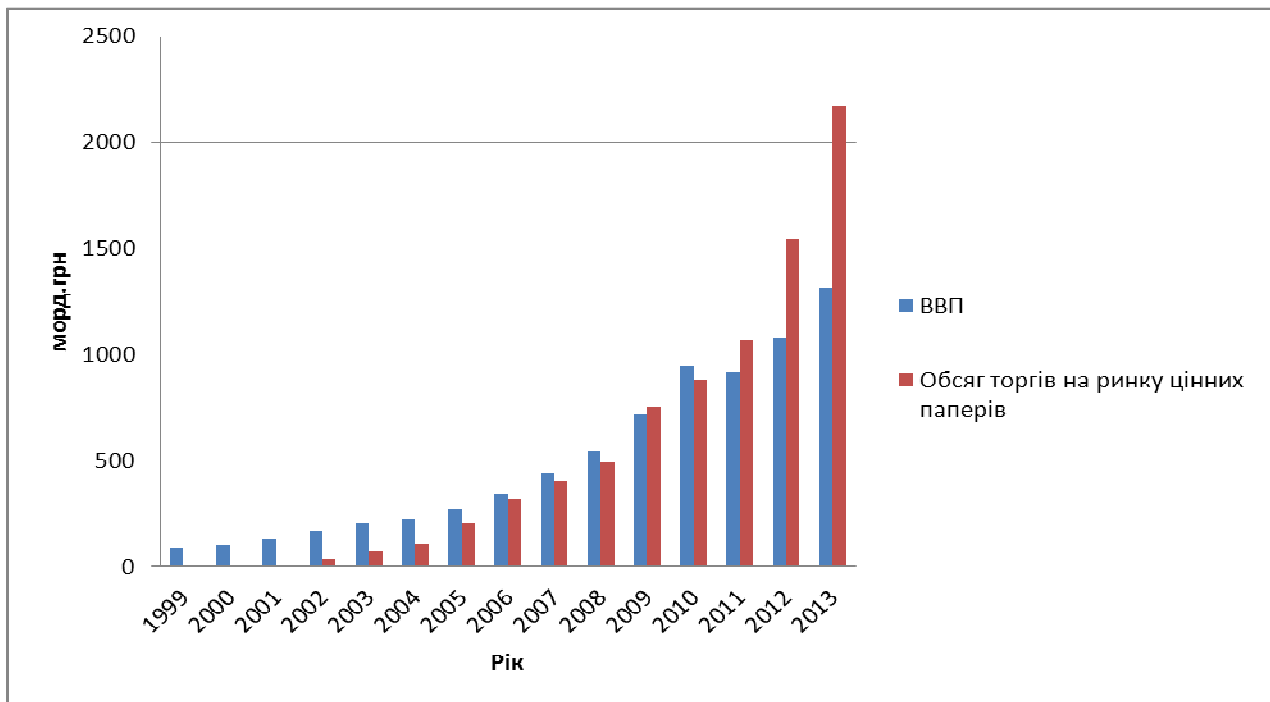

Рис. 1. Динаміка обсягу торгів на ринку цінних паперів та об'єму ВВП в Україні за 1999-2013 роки, млрд. грн.

Джерело: [6]

Вартість зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) протягом 2013 р. випусків акцій більш ніж у 4 рази перевищила аналогічний показник 2012 р. (та на 10,97% була вищою ніж вартість зареєстрованих протягом 2011 р. випусків), хоча кількість зареєстрованих випусків у 2013 р. була на 11,7% меншою ніж у 2012 р. (рис. 2) [6].

Як і протягом 2012 р., банківський сектор мав визначальний вплив на динаміку випуску акцій на ринку цінних паперів України у 2013 р. У 2013 р. на вартість зареєстрованих випусків акцій значною мірою вплинули випуски акцій з метою збільшення статутного капіталу низки комерційних банків [5].

Динаміка показників економічного розвитку України протягом останніх років, зокрема і ринку цінних паперів, свідчить про закріплення позитивних тенденцій. Серед головних позитивних змін, які були характерні для фондового ринку в цей період та сформували надійну основу для подальшого зміцнення ринку цінних паперів, а також сприяли відновленню її інвестиційної функції - збільшення обсягу торгів, зростання співвідношення капіталізації до ВВП, залучення інвестицій та ін. [6].

В останні роки продовжилась тенденція збільшення обсягу торгів на ринку цінних паперів. Так, цей показник у 2013 році становив 2 530,87 млрд. грн, що більше обсягу виконаних договорів у 2011 році на 359,77 млрд. грн. У той же час, темпи зростання

фондового ринку були випереджаючими порівняно з ВВП: обсяг торгів на ринку цінних паперів перевищив показник ВВП країни майже у два рази. Це свідчить про розвиток економіки держави в цілому та розвиток фондового ринку зокрема, а також швидкі темпи цього поступу [6].

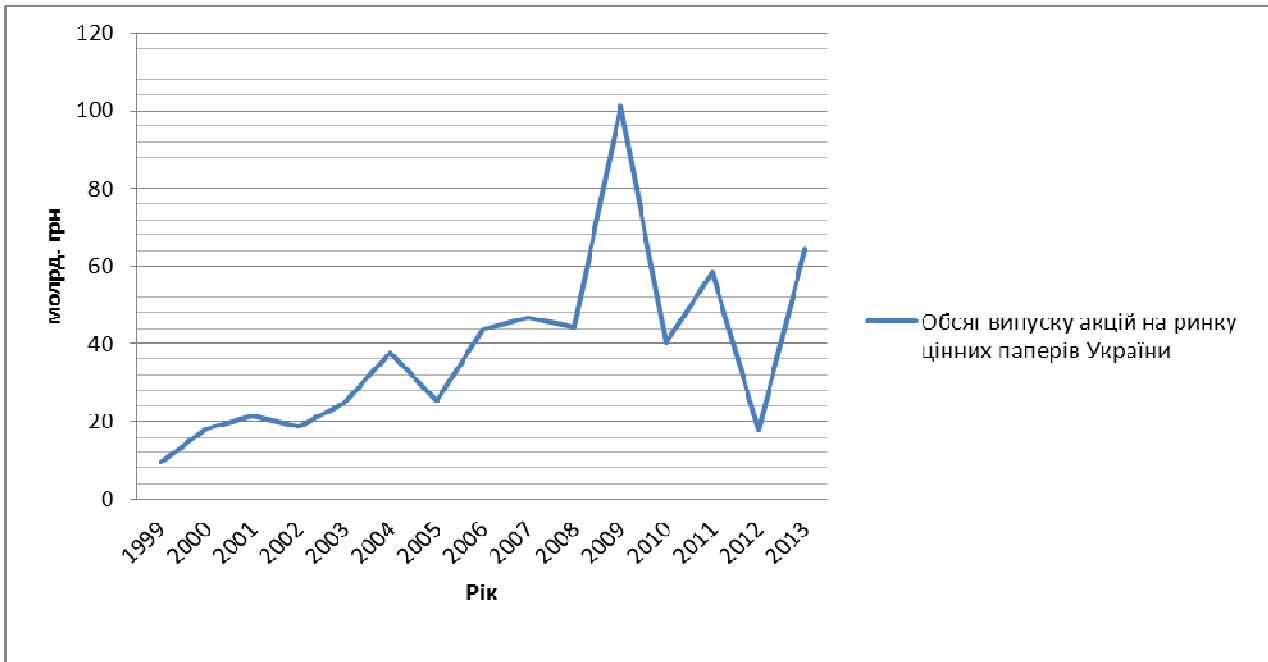

Рис. 2. Обсяг випуску акцій на ринку цінних паперів України протягом 1999 – 2013 рр., млрд. грн.

Джерело: [6].

Показник залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку за результатами 2013 року склав 67,23 млрд. грн. Можна відмітити стабільність цього показника протягом останніх років.

Аналізуючи показники 2014 року, ми можемо спостерігати, що протягом двох місяців поточного року через інструменти фондового ринку в економіку України було залучено інвестицій на суму 25,90 млрд. грн. Порівняно з аналогічним періодом 2013 року цей показник збільшився на 8,37 млрд. грн. [4].

Обсяг зареєстрованих випусків акцій у січні-лютому становив 2,89 млрд. грн, що на 9,69 млрд. грн менше ніж роком раніше. Всього регулятором було зареєстровано 23 випуски таких цінних паперів. Якщо аналізувати випуски облігацій, то тут спостерігалася позитивна тенденція. Комісією зареєстровано 35 випусків облігацій підприємств на суму 9,73 млрд. грн, що порівняно з аналогічним періодом 2013 року більше на 6,47 млрд. грн. Водночас обсяг зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів протягом зазначеного періоду становив 13,28 млрд. грн, що більше на 11,98 млрд. грн порівняно з даними за січень-лютий 2013 року.

В абсолютному значенні цей показник становив 88,73 млрд. грн, що на 72% (або на 37,25 млрд. грн) більше ніж у січні 2013 року [4].

У порівнянні з минулорічними показниками спостерігається позитивна динаміка: у березні 2014 року було укладено біржових контрактів на суму 21,8 млрд грн, тоді як у березні 2013 року - на 15,7 млрд грн. Зазначимо, що найбільші обсяги угод за видами фінансових інструментів зафіксовані з державними облігаціями (17,1 млрд грн), облігаціями підприємств (1,7 млрд грн) та акціями (1,1 млрд грн). Лідируючі позиції серед організаторів торгівлі зайняли біржа «Перспектива» (15,7 млрд грн), «ПФТС» (3,9 млрд грн) та «Київська міжнародна фондова біржа» (1,6 млрд грн) [7].

Більшість інвесторів вважають інвестиційний клімат в Україні несприятливим через політичну і економічну нестабільність, недосконалість законодавства, обтяжливу податкову систему, нерозвинену інфраструктуру. Вони відзначають суперечливість та швидку

змінюваність законодавчих актів і постанов, що стосуються іноземних інвестицій, різне тлумачення або навіть ігнорування їх окремими організаціями та місцевою владою. На такі принципові питання, як право власності на землю, механізми реалізації заставних форм іноземні інвестори не отримують однозначних відповідей.

Існує низка чинників успішності процесу залучення інвестицій:

- наявність торговельних бар'єрів;
- економічна конкурентоспроможність;
- сприятливе інвестиційне середовище;
- стабільність нормативно- правової бази;
- чітко визначені фіскальні рамки;
- оптимізація інституційної структури фінансового ринку України;
- встановлення рівних умов для всіх учасників ринку;
- налагодження інформаційного забезпечення всіх учасників ринку та ін.

Залучення фінансових інвестицій може мати низку негативних наслідків для обох сторін інвестиційного процесу. Причини негативних полягають у наступному:

1. Зростання частки іноземного капіталу не обов'язково означає зростання обсягу реального необоротного капіталу;

2. Надходження фінансових інвестицій зменшує стимули для інвестування місцевими компаніями через збільшення вартості капіталу, переманювання висококваліфікованих робітників.

Фінансові інвестиції не призводять до зростання валового нагромадження капіталу, якщо переважаючими формами інвестування є поглинання та поспішна й непрозора приватизація місцевих компаній, а не створення нових підприємств.

Залучення іноземних інвестицій має життєво важливе значення для виходу з сучасної суспільно-економічної кризи, подолання спаду виробництва і покращання якості життя українців.

Основними шляхами подолання державою кризи в галузях економіки є:

- розробка системи розвитку портфельного інвестування та створення спеціального державного інституту, що контролюватиме інвестиційний процес;
- вдосконалення законодавчої бази в сфері інвестування;
- підвищення ефективності діяльності антимонопольних органів України;
- інвестиційну політику необхідно проводити, виходячи із можливостей та потреб розвитку кожного регіону.

Висновки та подальші дослідження. Проведені в роботі дослідження свідчать про позитивні тенденції в розвитку українського фондового ринку, що відображається в активному зростанні торгів на ринку цінних паперів та перевищенні темпів росту і рівня ВВП України. Залучення фінансових інвестицій сприяє зміцненню взаємозв'язку ринку та реального сектору економіки. Здійснення послідовної цілеспрямованої політики формування в Україні ефективного фондового ринку є принципово важливою складовою завершення процесу ринкової трансформації національної економіки, забезпечення її збалансованості та є суттєвим чинником зміцнення національної конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Література

1. Гальчинський А.С. Іноземні інвестиції: проблеми та перспективи / А.С. Гальчинський // Дзеркало тижня. – 2005. – № 36 (564). – С. 29.
2. Економіка України: Стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця. – К. : Фенікс, 2003. – 206 с.
3. Затонацька Т.Г. Інвестиційна складова економічної безпеки України / Затонацька Т., Ставицький А. // Наукові праці НДФІ. – 2008. – № 3(44). – С. 92-99.
4. Офіційний Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Українського фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>
8. Ткаченко С. Оцінка стану і перспективи розвитку фондового ринку України / С. Ткаченко // Вісник НБУ. – 2010. – № 8. – С. 44–50.

References

1. Halchynskiy, A.S. (2005), *Inozemni investytsiyi: problemy ta perspektyvy* [Foreign investment: problems and prospects], *Dzepkalo tyzhnia*, No. 36 (564), p. 9.
2. Heiets, V.M. (2003), *Ekonomika Ukrayiny: Stratehiya i polityka dovhostrokovoho rozvytku* [Economy of Ukraine: strategies and policies for long-term development], Feniks, Kyiv, Ukraine, 206 p.
3. Zatonatska, T.H., Stavyt'skiy, A. (2008), *Investytsiyina skladova ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny* [The investment component of the economic security of Ukraine], *Naukovi pratsi NDFI*, no. 3(44), pp. 92-99.
4. The official website of the State Statistics Committee of Ukraine, available at: <http://ukrstat.gov.ua>.
5. The official site of the National Bank of Ukraine, available at: <http://bank.gov.ua>.
6. The official site of the National Commission on Securities and Stock Market, available at: <http://nssmc.gov.ua>.
7. The official site of the Ukrainian stock market, <http://nssmc.gov.ua>
8. Tkachenko, S. (2010), *Otsinka stanu i perspektyvy rozvytku fondovoho rynku Ukrayiny* [Estimation of the state and perspectives of the stock market development in Ukraine], *Visnyk NBU*, no. 8, pp. 44–50.